

Saarijärven kaupungin lausunto hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi VN/33727/2023

Aluksi

Saarijärven kaupunki kiittää Opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua suunnitteilla olevista lakimuutoksista, joilla säädettäisiin ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja muutettaisiin lakia ammatillisesta koulutuksesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta.

Saarijärven kaupunki keskittyy omassa lausunnossaan hallituksen esitykseen sisältyviin ehdotuksiin, joilla toteutuessaan olisi myös olennaista vaikutusta kaupungin strategian painopistealueeseen: Saarijärvi on kestävä biotalouden osaamis- ja yrityskeskittymä.

Lausunto esitetyn muutoksen vaikutuksista luonnonvara-alan toimintaedellytyksiin

Lakiesityksessä ehdotetaan mm, että ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää uudistettaisiin siten, että jatkossa valtion talousarvioon sisältyvä ammatillisen koulutuksen määräraha koostuisi toteumiin perustuvasta laskennallisesta perusrahoituksesta ja harkinnanvaraisesta rahoituksesta. Esityksen mukaan rahoitusmallia yksinkertaistettaisiin ja sen ohjausvaikutusta parannettaisiin karsimalla painotus- ja korotustekijöitä ja niiden kertoimia, sekä keskittämällä jäljelle jäävät kustannusvaikutuksia tasaavat painotus- ja korotustekijät opiskelijavuosirahoitukseen.

Rahoitusjärjestelmän uudistus tarkoittaa sitä, että luonnonvara-alojen (pl. metsäkoneenkuljetuksen osaamisala) rahoitus pudotetaan kustannusryhmästä 4 kustannusryhmään 3. Luonnonvara-alan johtajat ry arvioi rahoitusleikkauksen olevan noin 25–30 % luokkaa.

Biotalouskampuksella Saarijärvellä on järjestetty biotalousalan koulutusta yli 150 vuoden ajan. Biotalouskampuksella toimivat Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopisto Poken maa- metsä- ja ympäristöala, Jyväskylän ammattikorkeakoulun Biotalousinstituutti, Saarijärven kaupunki ja SSYP Kiinteistöt Oy.

Biotalouskampus on biotalousalan osaamisen ja liiketoiminnan kehittämisen paikka, jossa alan yrittäjät, investoijat, tutkijat, kehittäjät ja opiskelijat kohtaavat. Biotalouskampuksella tehdään arjen yhteistyötä, joka yhdistää alueen yritykset, oppilaitokset ja kaupungin. Eri toimijoiden ja koulutusorganisaatioiden asiantuntijoiden kohdatessa luodaan myös innovaatioita ja toimintamalleja, jotka tukevat alan kehitystä kestävä kehityksen periaatteet huomioiden ja siten mm. ilmastostrategian toteutumista edistäen.

Tulevaisuudessa biotalous tulee työllistämään luonnonvara-alan osaajia erityisesti yrittäjinä, mutta myös esim. tilakokojen kasvaessa vieraan työvoiman tarve on kasvava.

Tutkimus- ja kehittämistyö tuottaa uutta tietoa ja kilpailukykyä alan yrityksille.

Biotalouskampus tarjoaa yrityksille ainutlaatuiset mahdollisuudet hyödyntää alueen yrityskehityspalveluja, koulutusorganisaatioiden resursseja ja yhteistyötä muiden yritysten kanssa. Biotalouskampuksella on käytettävissä useita biotalouteen liittyviä laboratorioita ja havainnollistamisympäristöjä.

Esitys rahoitusjärjestelmän muuttamisesta tulee johtamaan opetusmaatilojen lakkautuksiin ja oppilaitosten toimintaedellytysten loppumiseen. Saarijärven kaupunki näkee erittäin tärkeänä, että luonnonvara-alan rahoitusjärjestelmä säilyy siten, että se turvaa koulutuksen järjestämisen myös tulevaisuudessa ja koulutus pysyy kehityksen kärjessä luonnonvara-alojen osalta.

Suomalainen ruoantuotanto on myös huoltovarmuuden vuoksi ensiarvoisen tärkeää. Rahoitusjärjestelmän muutoksella ei saa vaarantaa luonnonvara-alan toimintaedellytyksiä ja perusmaatalouden toimintamahdollisuuksia. Esitetyillä rahoitusmuutoksilla voi olla peruuttamattomat vaikutukset luonnonvara-alan toimintaedellytyksiin ja ruoantuotantoon pitkällä aikavälillä.

Saarijärven kaupunki katsoo, että hyvinvoivalla luonnonvara-alalla on erittäin merkittävät välittömät ja välilliset työllisyysvaikutukset. Metsätalous ja maatalousalan koko ruokaketju työllistää Suomessa kymmeniä tuhansia ihmisiä. Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus pitää turvata myös alkutuotannossa. Koulutetun työvoiman avulla jalkautetaan tehokkaasti uusien tietämysten käytännön toimintaan ja pystytään mm. vaikuttamaan kestävästi kehityksen periaatteiden mukaisten toimintamallien ja innovaatioiden tehokkaaseen leviämiseen alan toimijoiden keskuuteen.

Esitetyillä luonnonvara-alan koulutuksen supistumiseen väistämättä johtavalla rahoitusmallin muutoksella on siis kauaskantoisia ja laajamittaisia vaikutuksia luonnonvara-alan toimintaedellytyksiin ja kehitykseen, kotimaiseen ruoantuotantoon ja huoltovarmuuteen ja kestävästi kehityksen periaatteiden toteutumiseen alalla.

Loppuyhteenveto

Edellä esitetyin perustein Saarijärven kaupunki pitää erittäin tärkeänä, että ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä uudistusta ei toteuteta hallituksen lakiesityksessä esitetyssä muodossa, vaan siihen tehdään tarvittavat korjaukset siten, että luonnonvara-alan koulutusmahdollisuudet säilyvät myös tulevaisuudessa ja näin turvataan puhdas ja vastuullinen suomalainen ruoantuotanto, osaavan työvoiman saatavuus luonnonvara-alalle sekä työllisyysasteelle tärkeä ja huoltovarmuudelle kriittinen elinkeino koko Suomessa.